

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 4 K, pol leta 2 K in za četrt leta 1 K. Naročnina za Nemčijo 5 K, za druge izvenavstrijske dežele 6 K. Kdor hodi sam ponj, plača na leto samo 3 K. Naročnina se pošilja na: Upravništvo „Slovenskega Gospodarja“ v Mariboru. — List se dopušča do odpovedi. — Udje „Kotol, Makovnega društva“ dobivajo list brez posebne naročnine. — Posamezni listi stanejo 10 vin. — Uredništvo: Koroška cesta št. 5. — Rokopisi se ne vračajo. — Upravništvo: Koroška cesta št. 5, vsprejema naročnino, inserate in reklamacije. — Za inserate se plačuje od enostopne petičvrste za enkrat 15 vin., za dvakrat 25 vin., za trikrat 35 vin. Za večkratne oglase primeren popust. Inserati se sprejemajo do srede jutraj. — Ne zapre reklamacije so poštnine proste.

Občni zbor Slovenske kmečke zveze

se vrši

na velikonočni torek, dne 29. marca t. l.
v Mariboru.

Obenem bo protestno zborovanje proti vinskemu davku.

Pristaši, dne 29. marca vsi v Maribor.

Ustavljenje regulacije Drave. Velika sleparija.

Nemški in nemškutarski listi in z njimi ves liberalni in plojaški tabor so zagrali zadnji teden velikansko vpitje, da je deželni odbor vsled slovenske obstrukcije ustavil regulacijo Drave. Kaj je resnice na tem?

Regulacije Drave ni ustavil deželni odbor, ampak poljedelsko ministrstvo z ukazom dne 1. febr. 1910., št. 3437 — 4. Slovenski deželni poslanci pa so obstrukcijo sklenili, kakor znano, tudi 1. febr. 1910. Jasnó je torej, da poljedelsko ministrstvo ni ustavilo regulacijo Drave zaradi slovenske obstrukcije, ampak gotovo iz drugih razlogov. Čujmo, zakaj? Nemška večina v deželnem odboru ni hotela v lanskem letu (to je v l. 1909., ko še naših sedanjih poslancev ni bilo v zbornici, še manj torej slovenske obstrukcije) izpolniti od c. kr. poljedelskega ministra stavljenih pogojev. Niti še za lansko leto 1909 dovoljenih 75.000 K deželni odbor ni izplačal.

Pribiti imamo torej zopet neizrečno nemarnost nemške večine, ki popolnoma opravičuje slovensko obstrukcijo. Nemarnost je tem bolj neodpustljiva, ker se je država zavezala prispevati 70 odstotkov vseh stroškov, tako da je za deželo ostalo samo 30%. A tudi tega nemška večina ni hotela izpolniti, že predno je sploh kdo mislil na slovensko obstrukcijo. Seveda, saj Drava teče po slovenskem delu zemlje in za Slovence ni treba skrbeti.

PODLISTEK.

Povest Hrvata „berdista“.

(Spisal Starogoraki.)

V „Narodnem Domu“ so igrali tamburaši. Bili so iz Hrvatskega, 3 ženske in štirje moški. Igrali so krasno, kakor ume igrati le Hrvat na svoj instrument, v katerega vlije svojo dušo in srce.

Hrvat, ki je igral „berde“, ugajal mi je najbolj. Močni prsti so se oklepali strun, in čisti močni glasovi so uhajali iz instrumenta. Dolgi brki so mu viseli pod nosom in kadar je zmigal z njimi, se zamajali težko, žalostno... Bisernico je igrala deklica, mlada kakor rosa. Menda je štela komaj petnajst let. Njen obraz je bil, kakor bi ga naslikal, oči so gledale v svet tako zaupljivo in nedolžno, kakor bi očudovala vse in spraševale, ali je res na svetu gorje, bol in tuga...

Restavracija je bila polna ljudi. Ploskali so in kadili in pili. S časom in s časom je šla sedaj ta sedaj ona Hrvatica s kročnikom med goste in pobirala. Zadnja je šla ona mlada. Slišal sem, da so jo klicali za Miljutinko. Menda je dobila ta največ. Vsak je segel globlje v možnjo. Pri sreči pa mu je postalo mehko in toplo, ko je pogledal Miljutinko v oči in dobil v zahvalo smehljaj, mičen, da bi dal zanj še enkrat in še več.

Opazil sem pa tudi, kako je spremljalo skrbno oko „berdista“ to deklico. Najbrž bo njegova hčer, ali pa vsaj varovanka. In mikalo me je, da bi se seznanil natančneje s tem možem.

Bil je mrk in resen slovek.

Spustil sem se z njim v pogovor. Spočetka mi je odgovarjal le kratko in pil moje vino le toliko, da bi me ne

Cela zadeva, kojoj so mislili naši nemško-slovenski nasprotniki izrabiti proti slovenskim poslancem, je končno pokazala samo, kako opravičeno so pričeli naši poslanci z obstrukcijo vsled zapostavljanja slovenskega dela štajerske dežele.

Davek na vino.

Čeprav se je vzdignil povsod, kjer se vino prideluje in kjer se zavziva, velik vihar nevolje, ko je finančni minister v poslanski zbornici dne 29. oktobra 1909. naznanil, da namerava vpeljati splošen davek na vino, vendar si je upal pretekli teden položiti na mizo poslanske zbornice načrt splošnega davka na vino.

Naši poslanci so že od vsega početka zavzeli odločno stališče proti novemu davku ter skoraj sejo za sejo vlagali proteste in jih tudi z besedami podpirali. Ves Slovenski klub, v katerem se nahajajo poslanci Slovenske kmečke zveze in Vseslovenske ljudske stranke, se bo boril proti novemu davku, in je to stališče naznanil dr. Korošec na velikem shodu avstrijskih vinogradnikov dne 6. marca na Dunaju. V domovini pa bodo stranke, koje imajo svoje zastopnike v državni zbornici, to borbo z vso močjo in vstrajnostjo spremljale.

Hud udarec bi bil za vse vinogradništvo splošen vinski davek. Vsled različnih trsnih bolezní in vsled ogromne množine pridelka v zadnjih dveh letih se bojuje vinogradništvo za svoj obstanek. L. 1906. je bilo v Avstriji 247.226 há vinogradov, od teh jih je bilo 166.549 ha okuženih. Prenovljenih je bilo samo 31.000 ha, torej komaj 20%. L. 1907. se je pridelalo v Avstriji 4.250.000 hl. vina, l. 1908. pa 8 milijonov hl., in zadnje leto množina pridelanega vina gotovo ni bila manjša. Namesto da bi vlada podpirala prenovljenja vinogradov in bi skrbela za prodajo vina, pa prinese sedaj načrt, s katerim hoče vpeljati splošen davek na vino in sadjevec.

§ 1 vladnega načrta za vinski davek se glasi: „Vino, vinski mošt, vinska brozga, sadjevec, sadni mošt, ki se uporabljajo v ozemlju, po tem zakonu določenem (izvzeta je namreč od novega davka Dalmacija in takozvani zaprti kraji, ki imajo užitninsko črto), so podvrženi užitninskemu davku (vinskemu davku) v visokosti 4 K za hektoliter vina,

3 K 60 vin. za hektoliter vinskega mošta, 3 K za hektoliter vinske brozge in 1 K za hektoliter sadjevca in vinskega mošta“.

Zelo obtežilne so določbe vladnega načrta glede nadzorovanja, ki bi nastopilo za naše vinogradnike vsled novega davka. Ves pridelek, ki je podvržen obdačenju, se mora najmanj v 3 dneh naznaniti nadzorovalnim uradnikom. Kdor kupi vino, mora to v 24 urah naznaniti uradnikom.

Prosti davka so: vino (mošt, brozga, sadjevec, sadni mošt), ki se uporabi doma za domačo družino in delavce; vino iz zaprtih krajev, kjer se je že plačala užitnina; vino za pridelovanje jesiha in žganja, potem vinske poskušnje in vino, ki se vzame za lastno uporabo na potovanje.

Jasno je, da bi novi davek, ako postane zakon, neizmerno škodil trgovini z vinom, ker bi jo obtežil z davkom in sitnim javljanjem, katero se mora izvršiti nasproti nadzorovalnim uradnikom. Zato je pa tudi umevno, da so se vinogradniki cele Avstrije vzdignili kot en mož proti nameravanemu udarcu, ki ga jim misli finančni minister zadati.

Zopet opozarjamo, da one občine in društva, ki še niso podpisale peticij proti vinskemu davku, kakoršne jim je vposlala Slov. kmečka zveza, to v najkrajšem store ter jih izročijo po pošti svojim poslancem.

Državni zbor.

Zadnji petek, dne 4. marca se je končalo prvo čitanje proračuna. Proračun se je brez glasovanja odkazal proračunskemu odseku.

O Grafenauerjevem nujnem predlogu, v katerem zahteva upoštevanje slovenskega jezika na državnih železnica, se je razprava končala v četrtek dne 3. marca. Pri glasovanju so se združile vse slovanske stranke za Grafenauerjev predlog, a ker so bile klopi Poljakov vsled pozne ure že precej prazne, predlog ni dobil potrebne večine. Od slovenske strani sta govorila k predlogu Grafenauer in dr. Krek, ki sta zahtevala za Slovence tudi na železnica enakopravnost in odbijala napade, koje so si privoščili tekom razprave nemški poslanci Wastian, Malik in Dobernig.

Za naše ljudstvo najbolj pomenljivo in obenem tudi žalostno dejstvo je, da je finančni minister te dni položil na mizo poslancev zakonski načrt za davek na vino in sadjevec.

užalil. Drug na njegovem mestu, bi gotovo ravnal drugače.

Govorila sva o vsem, kje so bili, kam gredo, kakšen zaslužek je in druge malenkosti.

Prešla sva na njegovo domovino Hrvatsko. Tedaj se je razvnel stavec vedno bolj in bolj in v koščena lica mu je šnila lahna rdečica. Ljubil je ta človek svojo Hrvatsko, ljubil, kakor more le ljubiti vrli sin svojo mater. Pravil mi je toliko lepega o svojem narodu, on, priprosti sin njegov, da sem začutil v sebi globoko spoštovanje do njega.

Bil je daljši odmor. Peveci so zapeli „Slovenec i Hrvat“, da je bobnelo po dvorani. Tedaj bi morali videti „berdista“. Prsa so se mu dvigala, oči iskrite in pel je seboj iz polne duše. Sprevidel sem, da ni samo dober „berdist“, ampak tudi kaj močn in izboren „basist“.

Ko so odpeli, je popil vino in djal:

„Lepa pesem, kaj?“

„Krasna, navdušena...“

„In vi niste peli. Kako to, da niste peli? To pesem bi moral peti vsak Slovenec.“

„Saj jo i poje, prijatelj moj.“

„In vi je niste.“

„Ni sem pevec. Ali poslušal sem jo zato z veliko večjim zanosom.“

„Berdist“ je zmigal z brki in me gledal.

„Niste pevec?... Čudno to... Slovenec, pa ne biti pevec.“

Nato se je obrnil k deklici, ki je sedela molče pri svojem instrumentu in djal:

„Slišiš Miljutinka, ta gospod je Slovenec.“

Osa me je pogledala, ej, tolike nedolžnosti še nisem vzrl v noben h očeh, toliko prsrčnosti še nikjer videl.

„Ali umeješ, Miljutinka? Gospod je Slovenec.“

Dečlica je pokimala in se nasmejala.

„Da, Slovenec, papa.“

„In ne zna peti, slišiš, Miljutinka. Slovenec pa ne zna peti Slovenec in Hrvat.“

„Sploh nobene pesmi, prijatelj“, sem se branil. „Ni mam posluha.“

Postalo me je sram, da nisem pevec.

Starec pa je majal še vedno z glavo.

„Ej, Slovenec, pa ne biti pevec... Miljutinka, ali si že videla Hrvata, ki bi ne pel?“

„Sem, oče!“

Starec pa se je silno začudil.

„Si, za Boga, kje, kedaj...?“

„Šaša vendar ne zna peti.“

„Kaj Šaša, on ni Hrvat, kaj Šaša... Madjar je in zato ne zna peti.“

V tem pa si je menda domislil, da bi me lahko s tem užalil in mi je rekel:

„Hrvatje radi pojemo, čeravno pojete vi Slovenci lepše. In če kateri reče, da ne zna, mu pa pravimo, da ni Hrvat... tako za šato. Šaša pa je dober Hrvat... kaj Miljutinka?“

„Vri Hrvat je Šaša“, je odvrnila deklica.

„Kdo pa je ta Šaša?“ sem vprašal.

Miljutinkin brat, ali bolje pol brat... po materi. Gledal sem ga radovedno.

„Se čudite...“

Nato je pristavil tišje:

„Ne čudite se... povedal vam bom.“

Primaknil se je bližje k meni, tako da bi ga hčerka ne sliš-la.

„Pogledite to mojo Miljutinko... Nu, pogledite... Ali mi je podobna... Vidite, nič, popolnoma nič... In vendar sem njen oče.“

Njena mati je bila ravno tska, ko je bila mlada. Bila je Hrvatica, in jaz Hrvat, živela sva oba v eni in isti vasi,